

Г.В. Резніченко

РОБОТА З ПАПЕРОМ

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 008(091)9076
ББК 71.016я73+63(0)-7я73
Р 56

Рецензенти:

доктор психологічних наук, професор, декан художньо-графічного факультету
Південноукраїнського Національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського.

Максименко Ю.Б.

зав. кафедрою образотворчого мистецтва та методики її викладання Кременецького
обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка.

Панфилова О.Г.

*Затверджено до друку вченою радою Одеського обласного інституту удосконалення вчителів,
протокол №3 від 6 травня 2010 р.*

*Рекомендовано рішенням кафедри педагогіки і психології Одеського обласного інституту
удосконалення вчителів, протокол №2 від 15 березня 2010 р.*

Резніченко Г.В.

Р 56 Робота з папером : навчально-методичне видання. —
Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 56 с. : іл. +
+ 8 с. : іл. (вкл.).

ISBN 978-966-10-1910-1

Навчально-творча робота з папером має великі можливості для розвитку креативних здібностей дитини, формування художніх умінь та естетичного смаку. Художня обробка паперу дозволяє створити різні іграшки, вироби та композиції з розмаїтими сюжетами.

Це видання надасть можливість кожному охочому оволодіти навичками з художньої обробки паперу. У посібнику використані ілюстрації робіт майстрів, вчителів та учнів.

УДК 008(091)9076

ББК 71.016я73+63(0)-7я73

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

РЕЗНІЧЕНКО Галина Володимирівна
РОБОТА З ПАПЕРОМ

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Тетяна Риженко*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*

Підписано до друку 08.05.2012. Формат 70х100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 5,16. Умовн. фарбо-відб. 7,10.

Видавництво "Навчальна книга — Богдан"

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-06-07, 52-05-48, 52-19-66

office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-1910-1

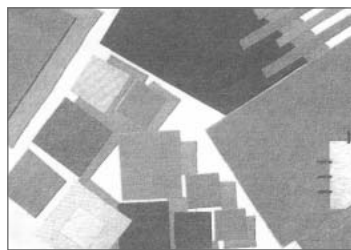
9 789661 019101

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

Зміст

Вступ.....	4
Методика художнього навчання	6
Види паперу	9
Інструменти і матеріали для художньої обробки паперу	11
Формування просторових конструкцій із паперу і технічні прийоми його художньої обробки.....	13
Робота з папером у техніці аплікації (вирізаною та рваною).....	17
Колаж	21
Витинанки.....	22
Силует.....	26
Вирізна графіка, паперові вирізки	29
Проста об'ємна пластика з паперу	31
Приєм імітації мозаїки	33
Приєм імітації вітража.....	34
Пап'є-маше	36
Ліплення пластичних форм.....	37
Паперова торцева пластика	40
Орігамі.....	41
Література.....	46
Додаткова література.....	55
Статті в періодичних виданнях	56

Вступ

Мистецтво творчих здібностей і обдарування дітей знаходиться на кінчиках їхніх пальців. Від пальців, образно кажучи, виходять найтонші струмочки, що живлять джерело творчої думки. Іншими словами: чим більше майстерності в дитячій долоньці, тим розумнішою є дитина.

Сухомлинський В.А.

Художня обробка паперу — це мистецтво, мова якого може висловити все. Воно прекрасне тим, що відкрите і доступне для кожної дитини будь-якого віку.

Мистецтво обробки паперу може широко застосовуватися на заняттях декоративно-прикладної творчості, художньої праці як в умовах шкільної, так і позашкільної роботи педагога з дітьми різних вікових категорій.

У даному посібнику описано основні технічні прийоми художньої обробки паперу — витинанки, аплікація, художнє вирізування з паперу, об'ємна паперова пластика тощо. Тут подано ілюстративний матеріал, який допоможе педагогу творчо реалізувати його у професійній діяльності з дітьми.

Папір — дивовижний, багатофункціональний матеріал, який застосовується, практично, у всіх сферах діяльності людини. Різнокольоровий і фактурний папір дає великі можливості для творчої діяльності, оскільки з його допомогою можна створити різноманітні художні твори. Папір як образотворчий матеріал завжди поряд із дитиною і є найдоступнішим для роботи в будь-яких умовах — у класі, гуртках, вдома, на природі і т. д.

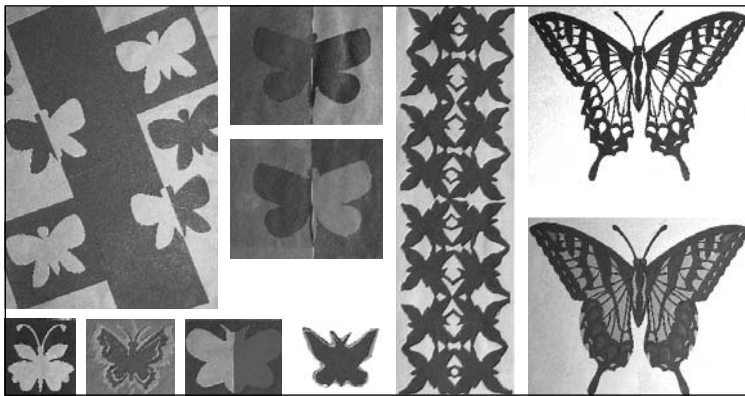
Виготовлення робіт із паперу забезпечується розумово-практичними способами дій дитини. Тому найважливішою дидактичною умовою має бути діяльне учіння-пізнання школярів у процесі їхнього навчання основам художньої обробки паперу.

Художня обробка паперу — це творча ручна праця, один із видів художньо-прикладної діяльності, який сприяє розвитку сенсомоторики — узгодженості в роботі думки, ока і руки, вдосконалення координації руху, гнучкості, точності у виконанні дій. Лише в процесі систематичної практичної роботи рука набуває впевненості, точності, а пальці стають гнучкими і слухняним, наприклад, під час вирізування витинанки або конструюванні. Одночасно практична робота з папером здійснює істотний вплив на розумовий розвиток дитини, формування образного і композиційного мислення. Таким чином створюються умови для розумової діяльності в руслі образного розуміння твору, що створюється з паперу. Проте сама собою наявність знань, умінь і навичок ще не є основою для виявлення продуктивної активності в царині художньо-образотворчої діяльності, творчого ставлення до процесу створення композиції з паперу. Творчий акт передбачає здатність особистості переходити від традиційно вироблених стереотипів до створення нового, раніше не відомого. У цьому аспекті й виявляється креативність способів дій особистості. Наявність цієї здатності пов'язане з якістю чуттєвої сфери, а також — з інтелектуальним рівнем вдосконалення дитини.

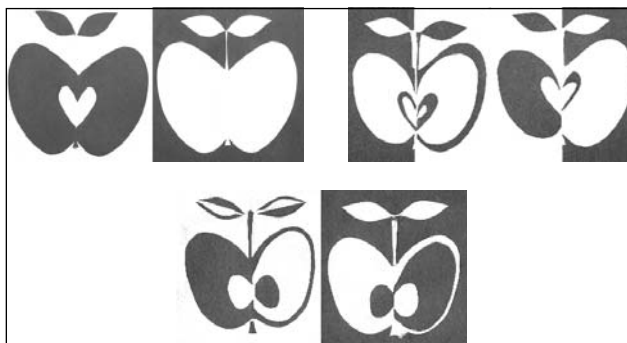
На важливість використання паперу в художньо-діяльному та розумовому розвитку дитини звертали увагу багато вчених. Наприклад, педагоги-практики Богатеєва З.А., Гагарін В.І., Горошко Н.А., Гусакова М.А., Ковальчук Т.П., Перевертень Г.І., Резніченко М.І., Сензюк П.К., Серпіонова Е.Н., Станкевич М.Є., Фішер М.Н., Щєбликін О.В. та ін. Здатність реалізації в матеріалі (використання прийомів художньої обробки паперу), власних образотворчих, композиційних уявлень і художнього задуму вимагає вміння визначати послідовність операцій техніко-технологічного процесу створення художньої форми чи композиції з паперу, вміння розкривати послідовність зв'язків і співвідношення між елементами композиції, що створюється, або форми виробу. Тому педагогу необхідно надавати особливу увагу розвиваючій спрямованості змісту навчального матеріалу, видам і характеру роботи з папером, створювати педагогічні умови для творчого пошуку учнем нових вирішень. Необхідно використовувати дидактичні умови процесу навчання-учіння, які забезпечують креативну діяльність учнів. Для вирішення цих педагогічних завдань необхідно позначити оптимально ефективні шляхи організації та здійснення навчального процесу, способи навчально-творчої роботи школярів. Визначення педагогом логічної послідовності формування знань і системи умінь дозволить учням творчо вирішувати навчальні завдання в процесі роботи з папером і сформувати погляд на працю в цьому різновиді образотворчої діяльності як сфері творчості.

Критерієм такої здатності стає рівень розвитку художнього смаку. Позитивні почуття, емоції і художній смак завжди супроводжують творчу діяльність дітей, яка має бути скерована педагогом.

Педагогічне керування образотворчо-прикладною діяльністю дітей вимагає створення оптимальних дидактичних умов і використання методично обумовлених способів наочного пояснення навчального матеріалу. Наочно-ілюстративний матеріал посібника забезпечить вибір методики художнього навчання мистецтву обробки паперу. Розглянемо основні аспекти методики наочного художнього навчання основам мистецтва пластичної обробки паперу.

Мал. 14. Композиція силуету транспаранта транспарантного силуета

Мал. 15. Силует транспаранта

спарантного виробу проста. Малюнок об'єкта промальовується по ескізу на одному боці паперу. Він виконується або ліворуч, або праворуч від освовій лінії відповідно до задуму. Можна скопіювати рисунок з ескізу за допомогою копіювального паперу. Потім прорізається по силуетній лінії малюнка одна половинка. Кінтур, що прорізає наскрізь, відгинається в протилежний бік і фіксується на площині клеєм ПВА (мал. 13). Деякі деталі, що прорізають, можна і не приклеювати, залишити відігнутими, що надасть роботі виразність і об'ємність. Можна деякі елементи виробу трансформувати способом вигинання, надрізів для створення випуклості та рельєфності виробу і, зрештою, художньої виразності (мал. 14).

Для створення виразної композиції використовують освові в різних напрямках (горизонтальні, вертикальні, похилі, хвилясті, дугоподібні), які організують художню структуру на образотворчій площині конкретного формату. Поєднання різних напрямів освових дає можливість створити цікаву композицію, рапорту, оформлення (мал. 14, 15).

Додаткова література

- Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-ужиткове мистецтво. — Львів, 1992.
- Афонькин С.Ю. Энциклопедия оригами для детей и взрослых. — М., 2000.
- Вербецька З. Народні ремесла. — Харків-Тернопіль: Видавництво «Ранок», 2009. — 96 с. — (Серія «Шкільний гурток».)
- Гурська А.С. Мова і грамастика українського орнаменту. — К., Альтернативи, 2003.
- Гусакова М.А. Аппликация. — М., 1988.
- Гурьм О.О. О художнике Е.Е. Лебедевой и об искусстве вырезывания. — М., 1960.
- Джун Джонсон. Поделки из бумаги. — М., 1979.
- Новые архитектурно-конструктивные структуры. Авторы-составители В.Ф. Колейчук, Ю.С. Лебедев. — М., 1978.
- Сензюк П.К. Композиция в декоративном искусстве. — К., 1988.
- Селивон В.А. Аппликация для самых маленьких: Пособие для педагогов дошкольных учреждений. — Минск: Изд-во В. М. Скакун, 2000.
- Сердюк І.І., Семеніхіна С.М. Образотворче мистецтво. 6 клас: Тематичне планування та розробки уроків. — Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. (Серія «Майстер-клас».)
- Сокольникова Н.М. Основы композиции: Учебник для уч. 5–8 кл.: Ч. 3. — Обнинск: Титул, 1006, 80 с.
- Станкевич М.Є. Українська витинанка. — К., 1996.
- Образотворче мистецтво: Енциклопедичний ілюстрований словник-довідник / Упорядник А. Пасічний. — К., 2007.
- Щеблыкин Н.К. Аппликационные работы в начальных классах. — М., 1990.
- Яремків М.М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. — 112 с.
- Campiled By Anastasia Smeracynska / How to make Christmas tree ornaments. — New-York, 1982.

Статті в періодичних виданнях

- Бумажные сувениры // Детское творчество, 2008, №1, с. 12–15, №2, с. 6–9.
- Гагарин Б. Бумажная пластика // Юный художник. 1987, №10, с. 42–43.
- Баукин А.А. Конструирование из бумаги или бумагопластика // Народное творчество, 2005, №2, с. 41–42.
- Бумажные кольца. Мастер-класс по материалам сайта dezeen.com // Детское творчество, 2009, №2, с. 25–28.
- Голербах Э. Искусство силуэта // Изобразительное искусство в школе, 2008, №4, с. 40–48.
- Дремова Н. Паперова пластика — один із найдоступніших видів дизайну // Мистецтво і освіта, 2003, №2, с. 49–50.
- Иванова М. Японский журавлик. Мастер-класс // Детское творчество, 2009, №2, с. 22–24.
- Иванеску Г. Система завдань з паперопластики // Мистецтво та освіта, 2006, №3, с. 42–44.
- Куликова В.А. Бумажное макетирование в школе // Изобразительное искусство в школе, 2007, №3, с. 49–50.
- Латіфова Н. Подорож у світ оригамі (урок у 5-му класі) // Мистецтво та освіта, 2006, №2, с. 49–50.
- Лукомская О. Неужели это сделали дети? Бумажная пластика в начальной школе // Искусство в школе, 2008, №5, с. 19–22.
- Медина М.С. Конструирование в оформлении школьного спектакля. Изготовление элементов театрального костюма из бумажной полосы // Изобразительное искусство в школе, 2008, №4, с. 66–69.
- Михайлов Н. Игрушка из жести и бумаги // Искусство в школе, 2009, №3, с. 30–33.
- Савицька О. Паперові фантазії або нове — це добре забуте старе // Трудова підготовка, 2009, №7–8, с. 25–26.
- Себрякова Н. Творческий подход школьников к самостоятельной работе // Искусство в школе, 2009, №3, с. 34–37.
- Строковський Л. Витинанки — твори художні // Україна, 1977, №3.
- Тягур В. Робота в техніці паперової пластики // Мистецтво та освіта, 2005, №2, с. 46–48.
- Тягур В. Робота в техніці паперової пластики. // Мистецтво та освіта, 2005, №3, с. 27–29.
- Яворская С. О выставке художественной вырезки из бумаги // Искусство в школе, 2009, №2, с. 30–31.